

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva és vidékre postai megküldéssel:

Egész évre 6 ft.
Fél évre 3 ft.
Negyed évre 1 ft 50 kr
Egyes szám ára 7 kr.

Hirdetéseket

négyszög centim.-ként 3 kr-ával számítunk — Kincst. bélyegdíj minden hirdetésért 30 kr.

Nyilt-tér minden sor 20 kr.

ÓRÁLLÓ

Politikai, szépirodalmi és közgazdasági lap.

Megjelen hetenként kétszer, u. m.: szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztőség:

hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők: Sárospatak, Gortvay-féle ház.

Kiadóhivatal:

hová az előfizetési pénzek, hirdetési kéziratok s díjak és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők: Sátoralja-Ujhely, főtér 9. sz.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Bérmentlen levelet nem fogadunk el.

Főmunkatársak:

Csengey Gusztáv és Dr. Masznyik Endre.

Felolós szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. BARTHA BÉLA.

Szerkesztőtárs:

ifj. dr. MITROVICS GYULA

Kiadó:

a „Zemplén“ nyomdája.

A tót nemzetiségi sajtó, Baltik püspök és az „Óralló“

A nemzetiségi fanatizmus, a klerikalizmus és a politikai reakció egymással a legszorosabb lelki szövetségben van. Ezt hirdettük eddig is, s ezt a meggyőződésünket naponként megerősíti az ultramontán sajtó, mely a nemzetiségek perfid követeléseinek védelmére kél s a nemzetiségi sajtó, mely a legerősebben tolja a klerikalizmus szekerét s vad dühvel piszkol mindent és mindent, aki és ami a magyarság, az egyházpolitika s a liberális haladás ügyét mozdíthatja elő.

Ujabb időben Baltik, a dunáninni ev. kerület hazafias püspöke lett célpontja támadásainak. Ime, a „Cirkevnie Listy“ következő durva szitkot intézi Baltik ellen a legutóbbi főrendiházi szavazás miatt:

„Ime tehát amitől féltünk, megtörtént, amitől rettegtünk bekövetkezett. A főrendiház március 21-iki ülésén az evangélikus püspök, Baltik, megszavazta a felekezetenélküliséget. Megdöbbenve állunk, megszegyenült arccal a legutolsó keresztyén vallásfelekezetek szemében, püspökünk ezen kvalifikálhatatlan magatartásával szemben. Hisz történt már a világon különféle tragikomikus scéna és meglepetés. Így megtörtént például Jókai állítása szerint, hogy a nyitrai r. kath. püspök megnősült, megtörtént, hogy Máday, volt püspök, nemzeti fanatizmustól elragadtatva, istenitisztelel alkalmával sarkantyuvál ment az oltár elé. — Ismeretes azon kuriózum is, hogy Senicen zsidó zsinagóga-szentelés alkalmával, az oda-váló evang. lelkész, Teszák, volt az ünnepi szónok. Hanem, hogy valamikor keresztyén, s hozzá még igazhitűséggel kérkedő luteránus püspök nyilvános országgyűlésen merészkedett volna a felekezetenélküliség védelmére felszólalni és nyomosan szavazni, oly példát egyházunk történetében nem találunk. — E megrovandó s márc. 21-én véghezvinni merészkedett tett, több mint mameluk szervilizmus, elvtelenség és színtelenség, mely tulajdonságokra mi püspök urunknál már régen hozzávagyunk szokva; egyenes merénylet egyházunk tanai és elvei ellen, a magyar lutheránizmust a más vallásuak és más nemzetiek előtt erősen kompromittáló.“

Négy hasábon keresztül, a bevezetéshez illő módon, folytatja a „Cirkevnie Listy“ megválasztott püspökének kritizálását. E hang különben nem új. Baltik püspök ur már régen hozzá van szokva, hogy ily modorban bírálgassák. Püspökké történt megválasztása, de különösen a

kerületek arrendirozása óta a tót nemzetiségű orthodoxia minden dühével, minden mérgével neki fordult s nincs talán száma a „Cirkevnie Listy“-nek, melyben le nem piszkolnák. — Mind azt, a mivel azelőtt dicsérték, most fordítva használják. Baltik ismert „biblicitása“ theologiai tudományának és a bibliában való jártasságának jele volt azelőtt, ma, gondolat szegénységére, takaróul szolgáló czafrang. Kidicsért szelidsége és valódi pap volta, ma mameluk szolgáltság és elvtelenség. Theologiai műveltségére vonatkozólag a legújabb (5-ik) számban már csak kényszerűségből vallja be, hogy ismeri a felekezetenélküliség tendenciáját s az egyházra való rossz következményeit. — Vádolja következetlenséggel, kétkulacsossággal, sőt a sorok között haszonleséssel is. Közbe értekezik a felekezetenélküliség lényegéről s végeredményül kihozza: „a felekezetenélküliség nem valami bizonyos vallási forma, hanem tagadása minden pozitív vallásnak“. Befejezésül aztán elmondja a szerző, hogy most már érti, miért tették a zsinati törvények 1. §-ába a keresztyén jelzöt. Azok mellett, amik ma a hivatalos egyházban történnek, nem csoda, ugymond, ha külön zsinati törvényre kell bizonyítani keresztyén voltunkat. Nem tagadhatván meg magát, felhossa az elvilágiasodás bizonyítására, hogy mi mindenféle beszédet, imát mondtak Kossuth halála alkalmával, hogy a régi vallási ünnepek, szűz Mária fogantatása, Gyertyaszentelő s más Boldog asszonyok ünnepe helyett behozzák március 15-ét, eltiltják a nemzeti nyelvet s aztán bekövetkeznek a már régen ismert frázisok.

De jut a „Cirkevnie Listy“ zamatos mondásából az „Óralló“-nak, meg a prot. unió eszméjének is, amely támadásra különben magától érthetőleg büszkék vagyunk. „Unió és millenium“ cím alatt reprodukálja az „Óralló“-ban e tárgyban megjelent cikkeket s konstatálja, hogy az unió pionirjei az evangélikus részről verbuválódnak, különösen Schneller theologusai közül. — Hetvényi cikkéből kihozza, hogy Krisztust ki kell akolbolítani az iskolákból és templomokból, mert hisz Hetvényi azt mondja, hogy új szellemet kell a nép és gyermekek szívébe beoltani. Természetes azonban, hogy itt is elsirja sirlalmait a nemzeti nyelv elnyomatásáról és a tótok kipusztításáról, a mely istentelen szándék az uniónak, annak hangoztatói részéről nyíltan kijelentett célja. — Bizony igaza van, hogy mi nem a „Cirkevnie Listy“ lutheránusaival keressük az egyesülést.

Mi a felvilágosultság, a lelkiismereti szabadság barátaival, azokkal kik lélekben és igazságban imádják az Istent, kik a Krisztusban nem a vallási fanatizmus tárgyát, hanem azt az isteni Megváltót látják, ki maga az örök szeretet megtestesülése: övelük akarunk egyesülni; velük könnyen áldozhatunk egy oltáron az Istennek s együtt áldozunk ez egyetlen, ez imádott haza oltárán is.

KÖZÉLET.

Az országos nemzeti szövetség.

Az országos nemzeti szövetség felhívását, melylyel a közönséget az „egységes magyar nemzeti társadalom“ hatalmas jelégje alatt csatlakozásra, belépésre szólítja föl, nemrég közöltük. Május hó 26-án már az alakuló gyűlést is megtartották Budapesten, az új városháza nagytermében, roppant érdeklődés mellett.

A gyűlés lefolyását jelen cikkünk adja; itt csak annyit mondhatunk, hogy az egyesület oly szép, fontos és hatalmas célt tűzött maga elé, hogy ha afelé csak észrevehetően közelíteni is lesz képes, már hervadhatlan érdemet szerzett magának hazánk történetében. A lentebb közlött választások szerint elnök Szapáry Gyula gróf lett. Tiszteljük az ő kifogástalan gentlemanlike egyéni jellemét, nem is akarjuk az egyesület választását felülbírálni, de a gróf ur eddigi működéséből nem szereztük azt a meggyőződést, mintha ő volna hivatva az egységes magyar nemzeti társadalmat megeremtő mozgalom vezetésére; természetére, hajlamaira nézve eléggé büszke arisztokrata, távolról sem ment bizonyos exkluzív szellemtől; politikai téren mint aulikus és ridegen konzervatív ember ismeretes; felekezeti tekintetben meglehetősen exponált katólikus s ő volt az, aki a Csáky-féle rendelet minden jelentőségétől megfosztotta, nem engedvén végrehajtatni annak az anyakönyvi kivonatokat áttételére vonatkozó részét; a nemzeti aspirációkat tudtunkkal erősen azonosítja a sovinizmussal, s bizony belügyminisztersége s miniszterelnöksége inkább nagyra növelte, semmint csöndestítette a nemzetiségi mozgalmakat.

Egyébként az alakuló gyűlés és választások lefolyása a következő volt:

A gyűlést Bochkor Károly egyetemi tanár, a szervező bizottság elnöke nyitotta meg, aki a megalakuló közgyűlés elnökeül Péchy Tamást ajánlotta, kiért Ambrozovits Béla min. tanácsos vezetése alatt küldöttség ment.

Hosszas éljenzéssel fogadták aztán Péchy Tamást, a ki elfoglalván az elnöki széket, kijelentette, hogy örömmel fogadja a megtisztelő bizalmat, mert a megalakulás előtt levő egyesület minden magyar ember támogatására érdemes. Hiszen a nemzetiségi elégtelenségek megszüntetésén és a munkás-nyomor enyhítésén fog fáradozni az egyesület s ez minden igaz hazafinak ideálja. (Általános helyeslés.) A jegyzőkönyv vezetésére Grexa János egyetemi kvestort kéri fel.

Ezután Bochkor Károly egyetemi tanár szólt fel és szép beszédben fejtegette az egyesület megalakulásának szükségét s azt, mi adott annak életet. Nem egyszer látta — ugymond — megnyilatkozni a társadalom erejét. Ez nyilatkozott meg a Kazinczy-ünnepen, Batthyány

Lajos hamvainak eltakarításánál, Kossuth Lajos temetésén, mikor a nemzet megmutatta, hogy ugyszólván társadalmi ereje nagyobb a hivatalos erejénél. Ez gondolkodásba ejtette, nem lehetne-e ezt az erőt a haza szolgálatában szervezni, hogy a nemzeti társadalom egységes legyen, függetlenül minden pártpolitikától, vallási-, nemi- és korkülönbségtől. Hadd szolgálja az egész nem hivatalos társadalom szervezetten a hazát. Mintha hallaná a kérdést: Minek szervezni államot az államban? Minek az állam némely feladatait egyesületi uton is szolgálni? De amint a vallásnál a hivatalos papi funkciók nem zárják ki a laikusok parallel működését a közös cél érdekében, ép úgy a hivatalos működésként a jóban és üdvösből előmozdítani — hazafias kötelesség. Erre kell szervezeten az egész országban, egy erős szervezet a központban, mely a külön autonómiával bíró vidéki szövetséget szerves kapcsolatba hozza. Ily értelemben végezték ő és társai a rájuk bízott munkát, melyet az alakuló gyűlés elé terjeszt. (Hosszas éljenzés.)

Most az elnök felkérte dr. Barthos Andor miniszteri titkár, hogy ismertesse meg főbb vonásaiban az egyesület célját és feladatát. Dr. Barthos lendületes és éljenzéstől többször megszakított beszédének elején a mozgalom keletkezésének okairól beszélt, majd így folytatta: A mozgalom indító lelkes csoport a társadalom kóros tüneteit látva, ösztönszerű sejtelmében egységes és hazafias társadalom címén jellemezte meg a létesíteni szándékolt egyet célját. Az intézők tartalmat igyekeztek adni a mozgalomnak. A hazai társadalomban mutatkozó sajnos jelenségek összeállításából megállapított, hogy a hazafias társadalom három ellenféllel kell megküzdeni. Az egyik a hazafias dolgokkal szemben mutatkozó társadalmi közöny, mely könnyűvé tette és nagyra nőt engedte a hazaellenes velleitások két irányzatát, a társadalmi egység és a társadalmi rend ellen való izgatásokat és azoknak hatásait. Ezzel adva volt, hogy az egyesületben három osztályt kell létesíteni.

Az egyik osztály gondot fordít a közszellem ébrentartására, a másik konkrét eszközökkel a munkások sorsán igyekszik javítani, a harmadik osztály pedig a nemzetiségi ügyeket illetőleg járja el alapszabályszerű hatáskörében. Az igazgatóságot e három osztály képezné. Az alapszabálytervezet kritikája után alig lehet vitatni, hogy az egyet célját előmozdító eszközök közül nem lehetett egyet is mellőzni. Az egységes társadalom vezéreszméjének szerves eszközei hozták azt magukkal, hogy a szövetség működésének kereteit a hazafias és emberiség adják meg. A mozgalom eredményeiről szól ezután és konstatálja, hogy a nyolc hónapig tartott szervezés a közélet számos kitűnőségének helyesléssel találkozott és egyleteket, köröket, testületeket hozott össze a nemességében. Majd így fejezi be beszédét: Az individuális és egoizmus századában is hiszünk, hogy az altruizmus nem halt még ki és reméljük, hogy az Országos Nemzeti Szövetség jövője biztos alapokon nyugszik és hogy a szövetség mind nagyobb körökre terjedve érettni fogja áldásos működését. Mert az az irányzat, mely a legnagyobb eszmét tartalmazza, mit emberi szív és elme felmutatni tud, képes lesz magának apostolokat nevelni és a hívek ezreit megszerezni. Ez az eszme a szeretet: szeretet embertársaink, szeretet a haza iránt.

A teremben lelkes éljenzés és taps zúgott fel, melynek elcsendesültével Szentiványi Kálmán országgy. képviselő azt indítványozta, hogy a közgyűlés a szervező bizottság által előkészített alapon mondja ki a szövetség megalakulását és fogadja el az alapszabálytervezetet. Miután ez egyhangú határozattal megtörtént, az egyesülethez való csatlakozást jelentette be Martos Ferenc az egyetemi kör és az országos diákszövetség. Bertalan Lajos a budai pedagógium, Rottenberg Jenő a magántisztviselők orsz. egyesülete és Engel Tóbiás a nemzeti demokrata-munkáspárt nevében.

Erre a választásokat ejtették meg, még pedig Halász Ferenc kir. tanácsos-tanfelügyelő indítványára közfelkiáltás útján. Elnök lett gr. Szapáry Gyula, társelnökök: Hódossy Imre, Jókai Mór, Justh Gyula, Péchy Tamás és gróf Teleki Géza; alelnökök: Bartha Miklós, Chorin Ferenc, gróf Esterházy Mihály, Förster Nándor, Hoitsy Pál, Nagy István és Tibád Antal. Ezekhez még a szövetség tanácsba 185 tagot választottak, az igazgatóság pedig, mely összesen 150 tagból áll, a következőképp alakult meg: elnök dr. Bochkor Károly lett, társelnökök Matók Béla, Gelléri Mór, dr. Horváth János, K. Jónás Ödön; alelnökök: dr. Barthos Andor, Déri Gyula, Pacholek György, dr. Molnár Viktor; főjegyző dr. Haáger Vilmos; jogtanácsos dr. Pollák Illés; titkárok: dr. Gálffy Dénes, Grexa János, dr. Lehoczky Antal, Szikora Zoltán, Rottenberg Jenő.

A közgyűlés ezután jó hangulatban szétoszlott.

EGYHÁZI ÉLET.

A sárospataki teológiai ifjúság felolvasó délutánja. A sárospataki teológia ifjúsága megértvén az idők jeleit, melyek minden protestáns lelkeszt arra intenek, hogy a megváltozott viszonyok között a belmissziói munkásság útján tartsák össze a nyáját, mely gondjaira bízott, — már itt, az iskola falain belül készül erre a nagy és magaslatos hivatásra. De nem csak azért, hanem azért is, a miket Radóczy György theol. szakelnök mondott megnyitó beszédében, hogy ezek a felolvasások egyrészt tanubizonyítást tesznek egyfelől a teológia ifjúságának képzettségéről, másfelől arról a szellemről, mely a teológia akadémiát áthatja, vezérli. Ezekért üdvözljük ezeket a felolvasásokat. E hó 26-án, a főiskola imatermében, a délutáni istentisztelettel összeköttetésben tartotta meg a teológiai ifjúság második ilyen felolvasó délutánját, melynek programja a következő volt:

1. Gyülekezeti ének.
2. Ima. Rohoska József IV. évestől.
3. Megnyitó beszéd tartja Radóczy György.
4. Pál apostol megtérése, Vass Jánostól.
5. *Judás.* Irta Váradi Antal, szavalja Janka Károly.
6. Templomi ének. Abt F. Előadta az ifjúsági énekkar.
7. Nagy Constantin vallásügyi intézkedései és azok hatása. Irta és felolvasta Rohoska József.
8. Jefe fogadástele. Irta ifj. Zsoldos Benő, felolvasta Sára János.
9. Záró beszéd. Tartotta Radóczy György.
10. Gyülekezeti ének. y. r.

TANÜGY.

Az egyesületi élet és a protestáns néptanítók.

Hogy minő a tanító társadalmi állása azt annak czime igen szépen jelzi: *néptanító*. A fogalom, mi e szóban rejlik, sok mindenfélét foglal magában. Tanítania, vezetnie kell a népet erkölcsi, szellemi s anyagi tekintetben. És e tanítás, vezetés — a tanító és tanítvány közti viszonyt illetőleg — az egész életre kiterjed. Téves tehát az a nézet, hogy a tanító kötelessége a *néppel* szemben megszűnik, mikor az a *nép* az iskola küszöbét átlépte. Igazában a tanító vezéri, tanítói hivatása csak akkor kezdődik. Eddigi munkássága csak *előkészítői* munkásság volt. Olyan, mint a kertésznek kora tavaszi munkája, mikor a meleg-ágyat készíti, avagy a kertet tisztogatja s teszi alkalmassá a plánták elrakására.

Ha nem vennének semmi más körülményt se ezenkívül figyelembe, már így is igen szép, igen tágas munkatér áll a tanító előtt. Azonban ha nap-nap mellett gyorsan haladó korunk kívánalmait, a haladás folytán előállott körülményeket is figyelembe vesszük, úgy találjuk, hogy roppant kiterjedt a különböző társad. állásu *egyének* és így a tanító munkatere is. Nagyon hosszú s nem is szorosan ide tartozó volna a különböző munkaterek leírása. Csak azokra terjeszkedem hát ki, melyek tárgyammal szorosan összefüggnek.

Egyik ezek közül a munkaterek közül az, melyet a *socialismus terjedése* teremtett.

Röviden foglalkoznom kell a socialismussal, mint egy — ma már fontossá vált — társadalmi tannal, hogy mintegy indokoljam azon állításomat, melyet a tanítókra vonatkozólag mondandó leszek.

Vannak sokan, kik azt hiszik, hogy a socialismus csak a legújabb időknek gyermeke. Pedig, akik azt hiszik, nagyon csaiódnak. Mert már a görög állambölcsészek egyik legkiválóbbja, Plátó, „Állam” cz. munkájában sociális természetű tant hirdet, amidőn elveti a külön tulajdonság felállítását az állami mindenhatóság. Továbbá az első keresztyéneknél az u. n. szeretet-vendégség (agapé) is sociális természetű intézménynek minősíthető. Denique a socialismus régikeletű társadalmi tan.

De nagyon téved az is, ki azt hiszi, hogy e kérdést nyers erővel el lehet intézni. A szellem erejével a testnek nyers ereje soha sem fog megbirkózhatni. Már pedig a socialismus hatalmas szellemi erő, mely hatalmas elméknek produktuma. Vannak — igaz — a socializmusnak is fatyúhajtásai, mint pl. a communismus, melyeket le lehet nyers erővel is tiporni: de maga az elv, az eszme, míg az diadalát nem ülheti, el nem hallgatható.

S végül az is nagy tévedésben van, ki a socializmusról s annak képviselőiről, kicsinylőleg vélekedik. „Ha működésüknek — mondja Csiky Kálmán — eszményiségét, irányát, célját s egyetemességét tekintem és nem mérlegelem az érdemet csupán az elért siker és eredmény szerint az emberiség örök emlékeztető munkásainak különféle fajai közül talán egyiket sem lehet a nagy vallásalapítókköz, a messiásokhoz, apostolokhoz méltóbban hasonlítani, mint azokat a férfiakat, kik születési és anyagi érdekeik köréből kiemelkedvén... hirdették, hogy a mai társadalmi rend rossz és igazságtalan, hogy a tömeg nyomora nem a természet és Isten rendelkezésének folyománya, hanem a századok óta felhalmozódott önzésnek és hatalomvágyának következménye; és rámutattak azokra az eszközökre, melyekkel meggyőződésük szerint új világrendet a boldogságnak uralmát, az Isten országát meg lehet alapítani e földön.”

Igy jellemzi a socialistákat Csiky. És méltón. S midőn elfogadom e jellemzést, a félremagyarázás kikerülése szempontjából meg kell jegyezmem, hogy nem a mai demagog socialistákat, sem a communistákat, volt célja Csikynek ily szépeu jellemezni, hanem azokat a nagy emberbarátokat, akik között nem egy híres állambölcsész, nemzetgazdász található; kik élénken érezték és feltárták a modern társadalom fogyatkozásait; nem helyezkedtek az egyenlőség mindenben való keresztyén vitelének elvére; hanem az eszményi boldogság megteremtésén fáradoztak. (Csiky.)

Ime, ha csak így röviden jellemezzük is a socializmust, mint társadalmi tant, kitűnik, hogy ezt kicsinyelnünk nem lehet. Bármennyire meg vagyunk is győződve, hogy ezek a tanok az életbe úgy, amint azok a nagy emberbarátok lelkében megfogamzottak s éltek, át nem ültethetők: mindazonáltal ez nem azt jelenti, hogy sikoljunk át felettük, mint talán

„utópiák” felett. Oh nem! Sőt ellenkezőleg arra kell minden tényezőnek: államnak, egyháznak, s a különböző társadalmi szakszervezeteknek is törekedniök, hogy a társadalom ferdeségeit, hiányait kipótolják s a mennyire emberi észszel, erővel lehetséges, az eszményi boldogsághoz közelebb vezessék úgy az egyest, mint az összest.

Béz László.

(Folyt. köv.)

A Debreczeni kerületi tornaverseny

— mint tudósítónk írja — május hó 27-én tartott meg óriási érdeklődés mellett. Huszonnégy tanintézet növendékei sereglettek itt egybe Magyarország legmagyarabb vidékeiről, úgy hogy a verseny tüntetheti fel legélénkebben s leghűbben a tiszta magyarság életképességét. Reggel 7 órakor templomba sereglett katonás csoportokban az ifjuság, és pedig majdnem kivétel nélkül a nagytemplomba. Azután délig megvolt a próba az összegyakorlatokból. Az igazi ünnepély délután 1/3-kor kezdődött, a mikor is az ev. ref. kollégium udvaráról megindult a díszmenet a nagyerdőben rögtönzött versenytér felé. E kivonulásnál egy-egy szebb képet ritkán fog valaki látni. A nagy versenytér körös körül nézőkkel volt már tele, midőn a menet eleje megérkezett s az impozáns felvonulást teljes pompájában élvezhette minden néző. A főispánnak mint a versenybizottság elnökének rövid megnyitó beszéde után az egész ifjuság elénekelte a Hymnuszt s azután megkezdődtek a szabad gyakorlatok, melyek ily nagy tömegnél (900—100 ember) egészen kellemes látványt nyújtottak. A katonai rendgyakorlatok már versenyszámba mentek. A három csoportba osztott iskolák növendékei majdnem kivétel nélkül megérdemlik az elismerést a szabatos ügyes mozdulatokért kellemes és méltó felülnést keltettek a sárospataki tanuló ifjak is, kik ügyes és biztos mozdu-

lataikat gyönyörű dallal párosították. 10—10 ifju mérkőzött egymással. E versenynél a sárospataki mindkét iskola növendékei győztesek lettek, a képezdeiek elhúzták a debreceni ev. ref. tanítóképezdeiket, a főgimnázium növendékei pedig a h.-m.-vásárhelyi ev. ref. főgimnázium ifjait. A verseny többi része áttekinthetetlen volt, részint mert egyszerre több verseny is volt, részint pedig mert a rend felbomlott. A sárospatakiak közül nyertesek lettek a következők: magasugrásnál a VII. osztálybeliek II. csoportjában első díjat nyert Kulcsár Kálmán távolugrásnál, a VII. osztálybeliek II. csoportjában első díjat Piskóty Ferencz, a VIII. osztálybeliek II. csoportjában első díjat Horváth Dezső; v. ersenyfutásnál a VIII. osztálybeliek között (200 méter) első díjat Tariska Dezső; akadályversenynél a VIII. osztálybeliek között Horváth Dezső második díjat. A spataki áll. tanítóképző intézetből még nyertes volt Kormány Miklós II. é. tk. Az idő elhaladottsága miatt a játékok, birkozások elmaradtak. Késő este volt, mikor a Szózat eléneklése után az egész ifjuság a közellevő Dobos-pavillonba vonult, hol az este Debreczen városa volt a házigazda. Kellő rend mellett e versenyek igen szépek lesznek, a verseny, az érülködés buzditani fogja mindenik iskolát az előhaladásra. Kell is, hogy e téren végre mindenki belássa, hogy a testi nevelés a lelkiné is elősegítője.

A besztercebányai tornaünnepély

A besztercebányán megtartott tornaünnepélynek — mint onnan táviratozták — gyönyörű idő kedvezett. A nagy örömmel várt versenyre husz intézet küldött 1116 tanulót s a közönség is nagy érdeklődéssel nézett a küzdelem elé. A versenyzők intézetenként külön egyenruhában jelentek meg és zászlósan zene mellett vonultak ki a küzdőtérre. A versenyen a kultuszminisztert Dunay Ferencz képviselte. A jury tagjai dr. Ottó József miniszteri biztos, Dunay VII. ker. igazgató és dr. Erődy Béla voltak. A versenyzők csapatonként felállítottán, legelőször a »Himnuszt«-t énekeltek el,

amely után megkezdődött a verseny. Az alakított oszlopok először a szabadgyakorlatokat mutatták be, majd a szerygyakorlatokat, amelyekben a jászberényi, selmeczi, egri, rimaszombati és iglói tanintézetek növendékei tüntek ki leginkább. A katonai gyakorlatoknál az első díjat Körnöcbánya nyerte el. A játékok közül nagy hatást ért el a »hajítógömb« nevű labdajáték, amelynél az iglói iskola vitta ki az elsőbbséget. A győztesek végül a jurynak felállított emelvény közé sorakoztak, s a főjuro elnöke nemeskéry Kiss Pál főispán átadta nekik a díjakat. Azok a tanulók, akik két versenyből is mint győztesek kerültek ki, aranyérmeket kaptak. Az első győztesek ezüst, a második győztesek bronzérem jutalomban részesültek. Az alsóbb osztálybelieknek pedig értékes emléktárgyakat juttattak. Az igen jól sikerült verseny és ünnepély a Szózat eléneklése mellett ért véget.

IRODALOM, MŰVÉSZET

Az 1848—49-iki magyar Szabad-ságharc című munkából most jelent meg a 36-ik füzet, amelyben Gracza György több egykoru esemény kapcsán a zalathnai oláh vérengzést mondja el rendkívül élénken. A munka ezen része is olyan, mint egy érdekes regény. A füzet képei a következők: Az 1848—49-iki magyar köztársasági párt programja, (Melléklet). A bécsi nemzetőr és családja, (Gyönykép). Horvát tábor Bécs alatt, Zalathna piaca 1848-ban. Nő mint nemzetőr, Petőfi a táborban. Torlasz-építés a bécsi októberi forradalom idején. Magyar népfelkelők kaszája. Nő mint mentő, utcai lapelárusító Bécsben, 1848-ban. — A 37-ik füzetet véget ér a nagybecsű munka második kötete is. A harmadik befejező kötet az ősz folyamán jelenik meg. Megrendeléseket a 2-ik kötetre már most elfogad a kiadó cég, Lampel R. Andrassy-ut 21. Budapest.

Pályázat. Az Eperjesi Széchenyi-kör, az

Senkije sincs, csak én, én pedig rideg nehézkes férfi vagyok. Azután, hogy ön nekem azt a halálos szót kimondta, sokat gondoltam önre és gyakran jutott eszembe az én jó atyám sorsa. Abból a szóból, amit ön nekem kimondott egy kedves vigasztaló, boldogító életet gondoltam ki hármunk számára. Sokat beszéltem neki önről, kedves lényéről, nemes önfeláldozásáról és ő ilyenkor lelkesedve kiáltott fel: »Mintha Malvinet látnám! — hozd el őt nekem!« — Nagyon megszerette őnt. Óh Hermine, mi volna az, ha ön leányává lenne? Hárman képeznénk egy kedves kis családot; ő nem volna többé egyedül és én nyugodt lehetnék miatta. Gyakran meglátogatnám önöket és midőn ön szelid örömmel sietne elém és szeretettel nyujtaná kezét: azt hinném: Malvine üdvözl.

Hermine üdvözült mosolylyal omló könyei között suttogá:

— Óh Kálmán ön oly végtelen jó, oly nemes... Most boldog vagyok... itt lesz méltó helyem, ez jutalmam, ez boldogságom!...

— Törölje le a könnyeit Hermine, menjünk be hozzá.

Az öreg tábornokot dolgozószobájából hívta ki a szalomba egy vén katonainas, e szavakkal: »vendégek jöttek tábornok ur!«

Mikor a tábornok belépett és meglátta Kálmánt, örömkialtással tárta ki karjait:

— Fiam, kedves fiam!

Hermine gyöngéd részvétellel félrevonulva nézte ez érzékeny jelenetet; de az öreg ur csak hamar észrevette őt s meglepetve fordult Kálmánhoz:

— Nem vagyunk egyedül? kit mutatsz be nekem?

Kálmán mosolygott s kézen fogva vezeté eléje Herminet:

— Találja ki atyám, kit hoztam el önnek?

Az öreg ur félig zavarral, félig kedélyes bizalommal fordult Hermine felé és kezét nyujtja neki:

— Ugy-e bar, ön Ormai Hermine?

— Nem: ő Csak Hermine, ő a te Hermined...

A hadastyán szeméi könybe lábadtak s szívére vonva a leányt suttogva kérdé:

— Igaz ez?... Ön jó szíved van hozzám?

Hermine nem tudott szólni, csak fejével intett. A tábornok eltartotta őt magától s gyönyörködve nézte:

Hermine és Kálmán a boldogok esküvőjéről beszélgettek, de a leány a fordulónál kitekintett az ablakon s csodálkozva kérdé:

— Hova megyünk? letértünk a mártonfalvi utról.

— Nem tesz semmit. Az esküvő csak délután lesz, ráérünk. Egy jó barátunkat kell még elhoznom. Remélem, nem veszi rossz néven. Társasága nem lesz önnek kellemetlen, mert kedves öreg ember.

Hermine minden utógondolat nélkül fogadta e magyarázatot, aztán beszélgettek tovább. Viktor halála sok oly kérdést hagyott fel, amit Zoltán még meg nem magyarázhatott Herminnek. Most alkalmat vett magának Hermine, hogy Kálmántól kérdezősködjék, ki sokkal közvetlenebbül ismerte a körülményeket, mint Zoltán. Kálmán elmondá Viktor halálát körülményesen, mert Herminnek szabad volt azt megtudni.

— Ily borzasztó véget még sem kívántam neki! mondá Hermine összerázkódva.

— Maga rohant a tűzbe. Nem lehetett megmenteni.

— És Zoltán lemondott-e már a Viktor-féle birtok örökségéről? én részemről mit sem akarok tudni felőle, rendelkezzenek vele szülőim tetszésük szerint.

— Önök csalódásban vannak, Hermine! — az ma már nem Ormai birtok.

— Hogyan?

— Viktor még halála előtt az egész birtokot eladta, ára biztos helyen volt letéve s egy végrendelete a pesti törvényszék levéltárában, az összeget különböző hazai célokra hagyományozza. Ormai Felixnek csupán egy szerény összeg jut abból, de annak is csak kamata vehető fel. Halála után az is közgyönné lesz.

— Ah ez váratlan hír. Szegény atyám!

— Szülői ugyan kényelmesen élhetnek ez összeg kamataiból, de megszűntek gazdag, tekintélyes emberek lenni.

— És Zoltán még ezt nem tudja?

— Nem akartam vele a mai nap boldogságát megzavarni.

— Miért gondolja ön azt, hogy ez megzavarta volna boldogságát?

— Amennyiben szülőit érte az érzékeny csapás.

— Igy értem. De hisz ön azt mondá, hogy szülőink évi pénzt kapnak.

országos ezredéves ünnepély alkalmából meg-
irandó Ódára pályázatot hirdet, melyben nem-
zetünknek e hazában ezeréves fennállása dí-
csőitendő. Az ódának alkalmasnak kell lennie
arra, hogy a kör által rendezendő ünnepélyen
elszavaltassék. Pályadíj: száz (100) korona.
A pályaművek, a nevet rejtő jelígyes levélké-
kkel együtt, 1896. január 1-ig a kör elnökségé-
hez Eperjesre küldendők. A kör igazgató-vá-
lasztmányának 1895. május 21-én tartott ülése-
ből. Szemrecsányi Jenő főispán, elnök; dr.
Horváth Ödön, jogakadémiai dekan, titkár.

UJDONSÁGOK.

**Olvasóinknak s munkatársainknak
boldog pünkösdi ünnepeket kívánunk.**

Schön Vilmos dr. zemplénavarmegyei
közkórházi igazgató főorvos 50 éves orvosdok-
tori jubileuma, mint lapunk nemrég jelentette,
e hó 27-én volt. A derék emberbarátot, a s. a. új-
helyi és zempléni közélet tiszteletreméltó alakját
S. A. Ujhely város, az izraelita hitközség, az
izraelita kultur- és közmívelődési intézetek,
számos testület és magánosok üdvözölték.
Különösen meleg ovációban részesítette az
ünnepeket a zemplénavarmegyei orvos gyógy-
szerész egyesület, melynek nevében dr. Lengyel
Endre, az egyesület országos nevű, köztiszte-
letben álló elnöke üdvözölte s egy gyönyörű
szép emlékalbumot nyújtott át neki. Az ünne-
péséget fényes közebed követte számos hatásos
felköszöntővel.

Az 50 éves jubileumot ült orvos-doktor rö-
vid életrajzát Knopfler Sándornak a „Zemplén”-
ben megjelent tárcája nyomán a következőkben
közöljük.

A jubiláló főorvos bölcsője Sátoralja-
Ujhelyben ringott. Született 1821-ben. Az elemi
népiskolát és a gimnázium hat osztályát itthon,
szülővárosában, a két felső osztályt pedig
Budapesten végezte. Már deák korában kitűnt
tanulótársai közül szellemi tehetségével. Az

elemi iskolában éppoly mint a gimnáziumban
jeles tanuló volt. 1839-ben a bécsi orvosi
egyetemre ment, hol a tudományszomjas 18
éves ifjút az akkor még asszisztensekül működő
Nagel és Patrubán tanárok vezették be az ő
legkedvesebb tanulmányába, az anatómiába. A
szigorlatokat jeles sikerrel tette le. A bécsi
egyetemet 1845. év végén, mint orvos-tudor,
három oklevéllel hagyta el, a negyedik diplo-
mát pedig a budapesti orvosi egyetem a
következő évben szerezte meg. A legfőbb igé-
nyeknek megfelelő és a leghíresebb bécsi
mesterektől beszerezett műtőszerek gyűjteményé-
vel és az orvosi tudomány nívóján álló könyv-
tárral ellátva, 1846. március 8-án szülővárosában
telepedvén le, kiváló szakismereteivel és finom
bánásmódjával legott az előkelő közönség
kegyeltje lett. A helybeli izr. hitközségben már
akkor is fennállott „Chevra Kadisa” izr. beteg-
segítő egyesület a hitközségbeli szegények
orvosának választotta s midőn 1847-ben az ő
iniciatívája folytán ennek [az egyesületnek a
kórháza felépült, ott főorvos is lett s ezt a
tisztséget ma is viseli. A zemplénavarmegyei köz-
kórház akkori főorvosa, az öreg, beteges Steiner
dr., a legnyájasabban fogadta a törekvő fiatal
orvost és csakhamar a vezetését is reábizta a
kórháznak, melyben, főképp, a műtősebészetet
és a szemészetet a legjobb sikerrel gyakorolta.
Steiner dr.-nak 1862-ben bekövetkezett halála
után a kórházi bizottság, 4 pályázó közül, Schön
Vilmos dr.-t választotta igazgató-főorvosának.
Fő feladatát akkor a kórházi állapot javítására
fordította. A szabadságharc ideje alatt a lengyel
légió orvosa volt. Nagy orvosi gyakorlata és
sikeres tevékenysége mellett, mely idejének
nagy részét igénybe vette, az ötvenes években
rendelkezéseire maradt szabad idejét a nyilvános
népnevelés és tanítás-ügyének szentelte, mely
ügyek emelését legkedveltebb feladatául jelölte
ki. Abban a tudatban, hogy felekezetének igazi
és egyedül maradandó kincse s emberi jogá-
iknak legbiztosabb óvószerke a műveltség és az
ezzel járó észszerű haladás: már az ötvenes

évek elején teljes erejéből oda hatott, hogy a
helybeli izr. hitközségnek serdülő ifjúsága alapos
és modern oktatásban részesüljön. Több derék,
egy alaposan művelt zsidóság magasztos esz-
méjétől áthatott férfiú közremöködésével sike-
rült neki a Kaesztenbaum-alapítványából még
1838-ban létesített izr. elemi népiskolával 1852-
ben egyesített izr. alreáliskolát oly magas szín-
vonalra emelni, hogy az akkor hazánkban bár-
mely más hasonló iskolájával bátran megmér-
kőzhetett. Az ő indítványára és az ő közben-
járására az intézet vezértanítójává a nagymi-
veltségű Heilprin Mihályt, Szemere Bertalan
1848/49-i belügyminiszternek volt titkárát nyer-
ték meg. 1857-ben tanulmányai kibővítése cél-
jából Párisba ment. Az 1861-ben neki felaján-
lott vármegyei főorvosi tisztem a közkórházban
való elfoglaltsága miatt el nem fogadta. A 60-as
évek elején ő is egyike volt azoknak a lelkes
férfiaknak, kik a „Zemplén-vármegyei orvos- és
gyógyszerész egyesület” eszméjét megpendítet-
ték, mely eszme aztán 1865-ben testet is öltött
s ma is egyik legvirágzóbb testülete az ország-
nak tudományos és kulturális más ilyen intéz-
ményei sorában. 1876 óta a városi közegész-
ségügyi bizottságnak buzgó elnöke. Midőn az
1868-ban Eötvös József báró vallás- és közok-
tatásügyi miniszter részéről összehívott magyar-
zsidó kongresszus a magyar zsidóság közé az
Erisz-almát dobta és a kebelében támadt meg-
hasonlás következtében pártokra szakadt: akkor
Schön dr. nálunk független állását és társadalmi
kiváló helyzetét őszinte jóakarattal az akkori
bonyolult helyzet tisztázására és a pártoknak
valami uton-módon eszközölhető kiegyezkedé-
sére törekedett. De őszinte törekvése zilált vi-
szonyok közt eredményre nem vezethetett, —
A zemplénavarmegyei, akkor ugynevezett „haladó-
párti izraeliták”-nak Eötvös miniszterhez 1868.
évi március havában intézett, gyönyörűen fo-
galmazott bizalmi és hálafelelőre az ő tollából
került ki. E feliratra ő, mint a párt elnöke, a
minisztertől szép köszönő levelet is kapott. A
20 évvel ezelőtti alakult helybeli szegény izr.

— De nem lesznek gazdagok.
— Talán jobb így. Közlebb jutnak hozzánk.

— Igaza lehet. De ime célnál vagyunk.

A hintó valami kastély terassza előtt állt meg. Mikor
Kálmán a hintóból Hermint leszállni segíté, ez csodálkozva
nézett szét.

Egy csinos kastély csarnoka előtt voltak. A csarnok
egy gyönyörű angol kert felé fordult, a hintó tehát egyene-
sen a kertbe szállította be őket.

— Ki lakik itt? Kérdé Hermine.

Kálmán fájó mosolyal nézett rá.

— A multak emléke. Jöjjön, elvezetem önt e kis pa-
radicsom lakójához.

Hallgatva mentek egymás mellett. Hermine szívében
valami megmagyarázhatlan előérzet hullámzott, mintha va-
lami titkot kellene megtudnia.

Most egyszerre megállt s csodálkozva mutatott egy
épületre.

Az épület sehogy sem illett a díszes angol kert elgáns
platanfái közé. Hosszu alacsony ház volt, fehérre meszelt
falakkal, apró ablakokkal, szalmafedelét benőtte a moh,
előtte távolabb egy parasztos kut, a kut ágas géme hosszan
nyult bele, a háttérben egy roskadt kocsiszín. Az udvar
közepén egy kis virágos kert volt, melyet ovál alakban
vasrácsozat vett körül. A kertecske közepéből magas fehér
oszlop emelkedett föl.

— Hisz ez épen olyan mint egy pusztai csárda! —
kiáltá Hermine. De mi az ott az udvar közepén?

A kastély urnője lakik ott, felelé halkan Kálmán.

— Ott? abban a csárdában?

— Nem, ott a kis kertben, a márványoszlop alatt.

— Ah istenem — rebegé megdöbbenve Hermine, —
meghalt?

— Ott halt meg abban a csárdában, most ott nyug-
szik a márvány kő alatt.

— Gróf Heldenburg leánya? suttagá Hermine és sze-
meiben két fájó könyecsepp jelent meg.

Beléptek a kis kertbe, Kálmán kezét nyújtá Hermin-
nek és fojtott hangon mondá:

— Üdvözölje ön Malvint, barátom!

Hermine megrendülve állt meg a kő előtt s olvasá:

MALVINE

GRÓF HELDENBURG TÁBORNOK

LEÁNYA

† 1849.

A sirdomb felé néző oldalon:

MEGHALT, MERT NAGYON SZERETETT.

Néhány percig szótlanul álltak egymás mellett, Hermine
némán könyezett s e pillanatban erősebb volt szívében a
szánalom érzete, mint a szerelemé. És csodálatos! e sirem-
lék valami megmagyarázhatlan enyhítő hatást gyakorolt reá:
ő mégis boldogabb, mint Kálmán, hisz az ő kedvese él és
elfogadta őt lelke társának és az ő hivatása lesz vigasztalni
lelkét végtelen szerelmével.

Önkénytelenül borult a sirhalomra, hogy lopva egy
néma imádságot rebegjen el.

A férfi összefont karokkal állt előtte s úgy tett, mintha
észre nem venné.

Pedig észre vette.

Hermine fölállt, aztán odalépett Kálmán mellé s karját
gyöngéden érintve mély érzelmmel suttagá:

— Szenved ön nagyon?

— Nem, Hermine! Lelkemben most valami édes vi-
gasztalás derült föl, hisz ön szeret engem és hiszem, hogy
lelkem forró kívánságát teljesíteni fogja.

— Oh ég — szóljon, mondja, mit tegyek? boldog le-
szek, ha valamit tehetek önért!

— Lássá Hermine e kastélyban lakik az én atyám, az
én meghalt jegyesem atyja. — Szegénynek e földön nincs
már senkije, semmije, csak én és e sirhalom. Ide járok én
ő hozzám és e sirhalomhoz. Ha együtt vagyunk, oly édes bus-
örömmel merengünk el a multak egy-egy szép emlékéni;
akkor ő boldog, mert van egy élő ember körülötte, akit ő
szeret és aki őt szereti. Ha én eltávozom, ismét szerető
szívek közé jutok, nem vagyok elhagyatva; de ő egyedül
marad, neki senkije sincs, pedig oly jó, oly kedves, annyira
mélto a szeretetre! — Miatta mindig nyugtalan vagyok,
sokszor fölháborított már az a gondolat, hátha egyszer meg-
betegszik... ki fogja ápolni, ki fog gyöngéd gondoskodás-
sal körülötte lenni, szerető szívével enyhíteni fájdalmait?...!

iskolázó gyermekeket segítő egyesület fenállása óta bőkezűen gyámolítja és az ő nemes buzgólkodása révén jött ez évben létre az izr. népkönyhaegyesület, mely a téli hónapokban naponként 25—30 szegény iskolásgyermeknek nyújtott tápláló ebédet. E jótékony egyesület létesítése körül szerzett érdemei elismerésül őt választották meg lelkesedéssel annak elnökül. A felekezeti érdekekért is mindenha őszintén buzgólkodó köztisztelőben és szeretetben álló jubilánsunk minden alkalommal bizonyította, miként lehet és miként kell a haza iránt érzett szeretetet a felekezet iránt való hű ragaszkodással egyesíteni. Midőn félszázados működésének e rövid méltatását befejezem és az érdemes férfiut, kiből én is, mint az ötvenes években itten fenállott izr. alreáliskola volt tanulója, régi jótévedőmet tiszteltem s szívem mélyéből üdvözlöm: még csak annak az őszinte óhajomnak adok kifejezést, hogy őtet az Uristen igen sokáig éltesse!

A sárospataki műkedvelői előadás
268 frt brutto bevétel mellett, a szinköri előadás és városházán tartott bál kettős, összesen 157 frtot kitett költségei mellett 111 frtnyi csinos összeget juttat a Tompaszobor alapjának. Pótlólag megjegyezzük, hogy Kónya András ref. lelkész úr H.-Németből 1 frttal váltotta meg jegyét, Steinfeld Jenő úr 2 frttal, Hodinka Ágoston úr 1 frttal.

Meghívó. A sárospataki önkéntes tűzoltóegylet Sárospatakon, 1895. évi június hó 9-én a »Kossuth-kertben« a felállítandó őrtanya alapja javára zártkörű tavaszi mulatságot rendez, melyre címzett urat és családját tisztelettel meghívja a parancsnokság. Belépti-díj: Személy-jegy 1 korona, család-jegy 2 korona. Kezdeté d. u. 2 órakor. Felülfizetések a jótékony cél érdekében köszönettel fogadtatnak s hírlapilag nyugtáztatnak. Kedvezőtlen idő esetén a táncmulatság a következő vasárnap tartatik meg.

Ápolónők felvétele. A »Veres-kereszt-egyesület« gondnoksága lapunkat fölkérte a következő körözvény közzétételére; A magyar vörös-kereszt egylet 1895. évi július hó elején új betegápolónői tantolyamot nyit az Erzsébet kórházban. A betöltendő 12 helyre pályázhat minden fedhetlen előéletű nő 20—40 életév között, ki erkölcsi jobb meggyőződésből, hivatásszerűleg kíván az ápolónői életpályára lépni. A kérvények a szükséges okmányokkal felszerelve legkésőbb folyó évi június hó 20-áig terjesztendők be a magyar vörös kereszt egylet igazgatóságához (IV. Koronaherceg utca 2 sz) hol a közelebbi feltételek is megtudhatók. A [kérvényhez melléklendők: a keresztlevél illetőleg anyakönyvi kivonat; b, ha az illető férjhez vagy kiskorú bejegyzése a férjnek, szülőnek vagy gyámnak; c, erkölcsi bizonyítvány, mely vidéken az illető lelkészi hivatal által, nagyobb városokban az illetékes hatóság által is kiállítandó; d, hiteles bizonyítvány arról, hogy magyarul és esetleg németül is beszélni, írni és olvasni tud s kellő felfogási képességgel bír; e, hatósági bizonyítvány a folyamodó családi viszonyairól és foglalkozásáról; f, egészségi és himlőoltási bizonyítvány.

Magyarok Szófiában. A magyar nagyiparosok, kik keleti tanulmányutjukon máj. 28. érkeztek meg Szófiába, megtették a hivatalos látogatásokat a bolgár minisztereknél. A miniszterek rendkívül barátságosan fogadták a magyarokat és biztosították őket legmelegebb rokonszenvükről, a szófiai tartózkodásról a következő távirati tudósítás számol be: Szófia május 29. A magyar nagyiparosok küldöttségét ma több miniszter fogadta. Sztóilov miniszterelnök a küldöttség fogadásánál emlékeztetett arra, hogy amidőn Bulgária önállósága már veszendőnek indult, Tisza Kálmán híres beszéddel felvillanyozta a bolgárok bátorságát. Biztosította a küldöttséget, hogy az összes bolgárok a legmelegebb rokonszenvvel viseltetnek Magyarországra iránt és hogy a kormány minden lehetőleg megteszi a magyar-bolgár kereskedelmi viszony emelése érdekében Megígérte, hogy a milleniumi kiállításra számosan fogják Bulgáriából elmenni. Végül kifejezte elismerését a kereskedelmi muzeum iránt, melynek mintaszertű működése több ízben utánzásra ösztönözte a bolgárokat. Nacsovic külügyminiszter, Petrov hadügyminiszter és Gesov pénzügyminiszter szintén nagyon szívélyesen fogadták a küldöttséget, A magyarok délután meglátogatták az iparis-kolát, több gyárat s aztán kirándultak Todorov

vállalkozó birtokára. Este a magyarok nagy vacsorát adtak, melyen Burián követ foglalta el a főhelyet. Jelen voltak: Nacsovic külügyminiszter Sirmadohiev főtábornokkal, több miniszteri osztályfőnök, Gorbanov alpolgármester, Puscariu konzul, számos bolgár kereskedő és iparos és a szófiai osztrák-magyar kolóniások tagja. A banketten Krausz Lajos, a bolgár fedelmet és kormányát köszöntötte fel. Utána Burián követ magyar nyelven mondott felköszöntőt Ferencz József császár és király ő felségére, majd francia nyelven folytatva kifejti, mily áldásos hatást gyakorolt Bulgária fejlődése mindkét állam kereskedelmi érdekeire. Nacsovic miniszter köszönetet mondott előtte szóló dicsérő szavaiért. A vacsorán még számos felköszöntőt mondtak a két ország kereskedelmének és iparának fejlődésére.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Képviselőház ülése máj. 29. A nevezett ülés napirendjét a királyi leirat bejelentése képezte, mely leirat szerint az országgyűlés szeptember 27-ig elnapoltatik. — Napirend előtt az elnök jelenti, hogy Miklós Ödön földművelésügyi államtitkár előlegesen felel Molnár Józsiás interpellációjára. Miklós Ödön konstatálja a kormánynak a sertésvész meggátolása ügyében eddig tett lépéseit; — úgy látszik, hogy a sertésvész nem veszedelmes és a kőbányai szállások elzárását a kormány csak óvatosságból rendelte el. Reméli, hogy a baj rövid időn megszűnik. Molnár Józsiás felelni akar, de az elnök nem engedi, mert az államtitkár nem választ, csak előzetes felvilágosítást adott. — Erre roppant zaj támad. Ugron Gábor, Polónyi Géza, Várady Károly, Lukács Gyula kiabálnak, amiért az elnök rendre utasítja. Molnár mégis szólott, kijelentve, hogy a felvilágosítást megnyugvással fogadja. Ezután olvastatott fel az ülés-szakot bezáró leirat.

A főrendiház szintén ülésezett, felolvastatva a királyi leiratot.

POLITIKAI SZEMLE.

Belföld.

Az Agliardi-ügy úgy látszik oly hegy, mely egeret szül. A Vatikánhoz és a külügyminiszteriumhoz közel álló lapok jelentése szerint a nunciusz ur magyarországi vendégszereléséből keletkezett eléggé kínos affér szóbeli magyarázatok után s nem hivatalos alakban nyert elintézését. Részünkről semmi kifogásunk sincs az ellen, hogy a magyar kormány tagjai egyénenként meg legyenek elégedve ennek a kínos ügynek ily elintézésével s a hirhedt római jegyzék ilyen kétes értékű valamivé zsugorodjék, mely uram bocsá, még tán azt is jelentheti, hogy mi kértünk bocsánatot a Vatikántól. Hanem annyi bizonyos, hogy az az arculcsapás, melyet a magyar állam szuverenitása szenvedett, ilyforma elégtétellel nincs lemosva s azt sem szabad felednünk, hogy az Agliardi-ügyet — persze teljes joggal és államférfiúi kötelességből kifolyólag — Bánffy br. kezdeményezése és tiltakozása tette ily európai fontosságúvá s a magyar kormány, mint ilyen, ily kicsinyes elintézésel meg nem hátrálhat.

Az osztrák klérikalikusok. Bécsben most nem az a divat, ami 1848-ban volt. Ott most az emberek reakcionáriusok, antiszemiták; szebb néven »keresztény szocialisták« s mindenekelőtt magyarfalkók. S oly szívesen rendeznek kirándulásokat a magyar belügyekbe, hogy szinte gyönyörűség volna, ha oly bosszantó nem volna. E hó 27-én Hazugi (Lueger) ur, bécsi antiszemita alpolgármester nagyobb gyönyörűségére Bécsben a Musikverein nagytermében vagy 2000 ember jött össze, hogy a magyarok brutális tulkapásai ellen a római pápa és nunciatura akciósabadságát megvédelmezze s a paxos primásnak, Vaszarynak, köszönetet szavazzon azért, hogy az esztergomi érseknek a magyar államjogban s annyi százados privilegiumokban gyökeredző jogai — ellen Agliardit megvédelmezte. Együttal a bécsi virslik s a pilseni nedű hatalmas fogyasztása mellett szónokok, Porzer ügyvéd, megüzente a kulturharcot árva hazánknak. Gladstone szavaival elmondhatjuk ezeknek a névtelen hősöknek: »Hands off«, vagyis jó magyarul: »hátrább a klérikalis agarakkal!«

„Kormánypárti függetlenségiak“. Ez alatt a hangzatos jelszó alatt támadja a három egyesült ellenzéki frakció: az Ugron—Polónyi a pártonkívüli és a nemzeti párt sajtója a Kossuth—Justh—Eötvös-féle függetlenségiakat csak azért, mert az elvek diadalát többre becsülték egy kétes értékű kormánybuktatásnál.

Hogy az egyházpolitika pártolása és a függetlenségi eszme iránti hűség mennyire megférnek egymással, fényesen bizonyítja most a debreceni III. kerületi képviselőválasztás, hol a szabadelvű egyházpolitika két oszlopos férfi, a hirneves debreceni nagygyűlés szónokai, dr. Kola János és dr. Bakonyi Samu, e két kitűnő ügyvéd s Debrecen közéletének kiváló alakjai, kerültek egymással mint képviselőjelöltek, heves választási harcba; Kola mint kormánypárti, Bakonyi mint függetlenségi.

Nulla dies sine linea. Alig van nap, melyen Agliardi valami újabb tapintatlanságot ne követne el, Most, az általa inscenált botrányok, Kálnoky bukása és Bánffy maradása után megteszi azt a hallatlan merészséget, hogy a »Vaterland«-ban nyilvánosan megköszöni az osztrák klérikalikusok által részére rendezett ovációt. E nagy merészségre a magyar kormány válasza a »N. W. T.« szerint ez: »Hogy Agliardi nunciusz a delegációk előtt vagy után, vagy pedig az országgyűlési szünetek előtt vagy után fogja bécsi helyét elhagyni, az az ügyek eddigi fejlődése után a magyar kormánynak mindegy. A magyar kormány már arra sem fektet súlyt, hogy a nunciaturában elmaradhatatlan személyváltozást mint a magyar kormány demarche-jának következményét ismerik-e el, vagy pedig sem. A magyar kormány két alkalommal oly eklatáns módon manifestálta álláspontját a nunciusz eljárásával szemben, hogy már nincsen szüksége arra, hogy a nunciusz elutasítását különösen is jelezze. Mindenesetre a legkevesebb, ha magára a nunciusra bízzák ama időpont megválasztását, a mikor a nunciusi palotát arra való legtöbb kilátással hagyhatja el, hogy bucsuzását nem veszik észre.«

A portómentes néppárt. A néppárt Budapesten tudvalevőleg irodát rendezett be, melynek vezetésével Molnár János komáromi apát-plébánost bízták meg. Ez az iroda már működik, sőt márciusban kezdte meg működését, körlevelet küldve az ország összes katolikus lelkészeihez s a párt céljaira szükséges adatok beküldését kérve. A körlevél szövege a »P. L.« szerint a következő:

Főtisztelendő plébános ur!

Zichy Nándor gróf ő excellenciájától és Esterházy Miklós Móric gróf ő excellenciájától az a felszólítást kaptam, hogy a néppárt organizációja érdekében szerezzem meg a pontos feleletet az alábbi kérdésekre:

Felkérem tehát főtisztelendőségedet, szíveskedjék a megfelelő rovatokat pontosan kitölteni, esetleg az ön megjegyzéseivel megtölteni és márczius 26-ig visszaküldeni.

A szent egyházunk és drága hazánk üdvére és védelmére alapított néppárt központi irodája Budapesten VI. kerület Podmaniczky-utca 3. I. emelet alatt van.

Jézus szent szívének szeretetével öleli

Krisztusban szerető testvére

N. N. plébános.

A kérdések így szólnak: 1. Hány választó van az ön plébániájában és a leányegyházakban? Hány katolikus választó van köztük? 2. Van-e ott világi ember, akit a képviselőválasztásnál jelölni lehetne, vagy aki kész volna pártprogramunkkal föllépni? Neve? Állása? Lakása? 3. Kik azok az urak vagy hölgyek, akik képesek volnának a pártot anyagilag támogatni? Nevük? Címük? 4. Van-e plébániája területén katolikus egylet vagy kaszinó? 5. Van-e már önöknél mozgalom a néppárt érdekében? Ki áll az élén? 6. Kik azok a férfiak, akik vezérszerepet játszanak s akikre a néppárt szervezésénél számítani lehetne. Megjegyezzük, hogy a »P. L.« szerint e felhívásokat Egyházi ügy — portómentes jelzésű borítékokban küldték szét, amiért a postaigazgatóság valószínűleg kártérítési keresettel lép fel ellentük.

Apróságok. A hadügyminiszter a múlt évi költségvetési előirányzatot potom 4—5 millióval lépte túl s jövőre 4 millióskával kér többet. Szegény közoktatás, közgazdaság!

Külföld.

A bécsi polgármester választás. A híres Kaiserstadt Luegert e hó 29-én csakugyan megválasztotta polgármesterévé, ki azonban tudva, hogy a felség a választást úgy sem erősítne meg, a választást nem fogadta el. Az antiszemita a községtanács feloszlását óhajtják, hogy biztos többségre tegyenek szert, (A közs. tanácsot már azóta fel is oszlatták Szerk.)

Miután Lueger alpolgármester az ülést bezárta, kezdődtek meg künn azok a botrányok, melyek örök szegényre váltak az ugynevezett császárvárosnak.

A fehér szegfűs és a kék buzavirágos tömeg, már a harmadik szavazás eredményének kihirdetésekor iszonyu lármát csapott, zajosan kiáltozva:

— Eljen Lueger! Le a zsidókkal,

De a mikor megtudták, hogy Lueger nem fogadta el a választást, akkor tört ki egész erejével a skandalum.

A gyűlésről távozó liberális községtanácsosokat megtámadták. Előbb csak a kiáltásokkal inzultálták őket:

— Le a zsidók szolgálival! Le a zsidókkal!

De azután botokkal támadták meg őket s ütötték, rugdalták őket.

Noske és Frauenberger községtanácsosokat érte legvehemesebben a támadók dühe.

Az antiszemita „Volksblatt” külön kiadást rendezett, a melyben arra szólították fel a polgárságot, világossítsák ki a város ablakait. Ez azonban — csodálatosképpen — nem történt meg.

Ma pénteken folytatják a polgármesterválasztást s valószínűleg a botrányokat is.

Olaszország. A kormánypart mintegy 300 mandátumra tett szert; Crispit 9 helyen választák meg; ezenkívül mandátumot kaptak az összes miniszterek és államtitkárok. Az ellenzék mintegy 150 mandátumhoz jutott, 58 kerületben pótválasztás lesz.

Belgium és a pápa. Brüsszel, május 29. Daels abbé képviselő, aki nemrég tér vissza Rómából, kijelentette, hogy a Vatikánnak tilalmához, a keresztyén-szociális mozgalomban való részvételét illetőleg nem alkalmazkodik és inkább lemond papi méltóságáról. A radikális csoport ma a kamarában interpellációt nyújtott be a pápának Belgium belpolitikai ügyeibe való beavatkozása ellen,

Ferdinánd és Stambulov. Szófia, május 29. A kormány nagyon nyugtalan Ferdinánd fejedelemnek az eredetileg megállapított utazási programot jóval meghaladó távolléte miatt, mert a sürgős belügyek egész sora szükségessé teszi a fejedelem jelenlétét. Különösen a Sztambulov-féle utlevélkérdésben, mely kérdésben Sztambulov érdekében erélyes diplomáciai közbenjárás történt, nem tud a kormány boldogulni. A fejedelem állítólag nem is felelt ama távirati kérdezősködésekre, hogy a Sztambulov-ügyben mi történjék.

KÖZGAZDASÁG.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara felterjesztése Nm. Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter urhoz.

(Folytatás.)

Mai társadalmunkon épült fel az államrend. Mai társadalmunkon nyugosznak a vallási tanok. A mai társadalom keretén belül lehet a különböző vallásúaknak egymás mellett egyetértésben megélni. A mai társadalom alapja az egyén anyagi és erkölcsi jólétének. Ha ezt a mindenkinek alapját képező társadalmi rendet megdönteni engedjük, kiesik talpunk alól a biztos alap és bekövetkezhetik egy mindent felforgató törekvő chaos, melyből a kibontakozás módját nem láthatja előre senki.

Döngetik a mai társadalom kapuját az anarchisták és szocialisták fegyelméletlen tömegei.

Ügyelnünk kell, hogy rést ne találjanak. Évezredek óta fennálló társadalmi rendünket komoly veszély fenyegeti. Egyik másik hatalmas támoszlopa ingadozik s veszélyezteteti az egész épület fennmaradását.

Támadt e veszély abból, hogy az összes európai államok elnézték, hogy a közérdek

leple alatt sokszor az uralkodó osztály vagy osztályok érdekei nyertek csak kielégítést.

Igy történetelt meg az, hogy egész Európában a társadalmak kebelén belül oly óriási aránytalanságok merülhettek fel, hogy óriási tőkével szemben ma a teljesen vagyontalanok nagy tömege áll.

Azon téves közgazdasági elv volt ennek szülőanyja, mely szerint a vagyonos osztály azt hitte, hogy az ő vagyonosodása gyengül az által, hogy a munkás is némi biztos vagyont tesz szert. Kihasználta a munkás osztályt, ennek tulajdonitandók a munkaszünetek és ezt a szomorú helyzetet használják ki azok a lelketlen agitátorok, akik nálunk az alföldön a munkás mozgalmakat szeniorozzák.

Megvan a baj világszerte, nem csak nálunk orvosolni kell azt, ha a mai társadalmi rendet fenn akarjuk tartani.

A socialis kérdést békésen kell megoldani. Oda kell hatni minden tényezőnek-hogy ezen nálunk és a világ piacán mindenütt létező nagy aránytalanságok megszüntetessenek és utját kell vágni annak, hogy azok a jövőben fejlődésre módot találjanak.

Mai társadalmi rendünk mellett szükségünk van fokozatra; azokat megszüntetni senki sem akarja, azok létjogosultsága indokolva van. De ügyelnünk kell arra, hogy e fokozatok ne essenek egymástól nagyon távol, nehogy a haladási vágy és a törekvések elé akadályokat gördítsenek.

Ha a mai társadalmat újabb ezredévekre biztosítani akarjuk, úgy arra ügyeljünk mindnyaján, a gazdag úgy, mint a szegény, hogy minden egyének része legyen a jövedelemben úgy, mint a munkában és mivelődésben is; kik ezt elmulasztják, azok elvesztik befolyásukat a társadalom fejlesztésére.

Általánosítani kell a jólétet annyira, hogy a társadalom zömét sem a nagy vagyonu latifundiumok tulajdonosai, sem az anarchikus és socialistikus tévtanokkal könnyen megmételvezhető teljesen vagyontalan proletárok ne képezzék, hanem a közepes vagyonu szakképzett földművesek, iparosok, kereskedők és honoráciorok.

Ha ezt a mai társadalom keretén belül sikerül elérni; meg van oldva a socialis kérdés hosszú időre

Ha nem sikerül: a socialis kérdés Damokles kardjaként függ mindig felettünk.

Eltűnt az az idő, mikor forradalmakat tűzzel vassal vivnak meg. Ma már csak a munkaforradalmat ismerjük el jogosultnak.

Ha szövetkezeteink utján nem javítjuk munkásainkat és magunkat; ha a tőkés a kis iparost és munkást ellenségének tekinti, ha a hivatalnok a vagyontalan munkakeresővel reszel kezét fogni vagy a gazdag rokon a szegény atyafival az utcán, karöltve szegényli végig menni: szaporodni fognak a munkásszünetek és tart kapun fognak közénk is beékelődni az anarchikus és socialistikus tévtanok eszméi.

Ma már nem az az erős ország, mely egyes vezérférfiaknak óriási jövedelmet, javadalmat és befolyást tud biztosítani, de elnézi, hogy a nagy tömeg nyomorban sanyalódjék, hanem az az erős ország, mely tudja és akarja is az egész tömeg jólétét fokozni, az ország egész népességének javát előmozdítani.

Azt akarjuk, hogy hazánk ezen irányban fejlődjék és ezen irányt megjelöli számunkra a velünk közölt szövetkezeti törvényjavaslat.

Azt általánosságban jónak és megfelelőnek tartjuk, mégis szükséges hogy egy pár általunk tévesnek tartott §-ra megjegyzéseinket megtegyük.

4 §. Az alapítókra semmi szükség nincs általában a 2. pont sok félreértésre adhatna okot. Hogy ha megköveteljük, hogy a szövetkezetet alapító 3 magánegyének elegendő biztosítékot nyújtó fekvő vagyonuk vagy rendszer jövedelmük legyen, ezzel megállapítottuk azt is, hogy csak jómódu emberek alapíthatnak hitelszövetkezetet és földművesek, mnnkások, földhöz ragadt napszámosak nem: pedig ezek javára kellene azok.

Nem szabad a vagyontól függővé tenni az alapítást, mert akkor hivatásszerű alapítók fognak előállni, akik feddhetlen jelleműket és vagyoni állásukat majd megfizettetik. A cseberből a vederbe jutnánk.

A 4. 5. § és az erre vonatkozó többiek kihagyandók. A régi visszaélések megszüntetése célja az új törvényjavaslatnak; de nem szabad

azért a szövetkezetek alapítását úgy megnehezíteni, hogy azzal a 14 § szövetkezeti eszme terjedését akadályozza meg.

10 § A cégjegyzék-bírósg kiküldöttjének jelenléte nem feltétlenül szükséges. Az alapítók hívják meg az alakuló közgyűlésre a cégjegyzék-bírósgot; az alakuló közgyűlés határozatképessége a cégjegyzék-bírósg kiküldöttjének megjelenésétől független legyen. Ha a tervezet szerint marad e §, igen sok alakuló közgyűlés hiúsul meg, mert sok költségbe és utánjárásba kerül a kiküldött megjelenése. Különösen megyei vagy országos központi szövetkezetek támogatásával alakuló szövetkezetknél felesleges a kiküldött.

11. §. A 14. §. a fentiek alapján felesleges.

(Folytatása köv.)

A kőbányai sertésvész.

A kőbányai óriási veszedelem utóbb némileg csökkeni látszott. A remény egyelőre csálóka volt. E hó 25-én d. u. 5 óráig ismét növekedett, amennyiben 300 sertés hullt el. Most már Kőbányára nem is lehet sertést hajtani. Sopron területén a vész szintén kiütött, sőt az ország más részein is jelentkezik szörvályosan. Hasonló vész dühöng Svájcban s dühöngött tavaly Dániában.

A sertésvészrel kapcsolatban a »Debreceeni Ellenőr»-ben érdekes cikket olvasunk, mely a sertés piac decentralizálását és a debreceni sertés piac első rangúvá fejlesztését követeli.

A kolumbácsi legyek Délmagyarországon óriási arányokban léptek föl. Az általuk eddig okozott kár megközelíti a százezer forintot, a mezei munkát a jószágok csak éjjel végezhetik.

HIRDETÉSEK.

Mária-czelli Gyomor-cseppek

nagyszertűen hatnak gyomor bajoknál, nélkülözhetetlen és általánosan ismeretes házi és népszer.

A gyomorbetegség tünetei: étvágytalanság, gyomorgyengeség, bűzös lehelet, felújtság, savanyu, felbőffőség, hasmenés, gyomorégés, felesleges, nyálkakiválasztás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgörcs szűkülés.

Hathatós gyógyszernek bizonyult fejtájszáj, a menyinyiben ez a gyomortól származott, gyomortulterhelésnél étellekkel és italokkal, gilliszták, májbajok és hámorhoidáknál.

Említett bajoknál a **Máriaczelli gyomorcseppek** évek óta kitűnőnek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanusít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr.

Magyarországi foratár: **Török Jozsef** gyógyszerész **Budapest**, Király utca 12 sz.

A védjegyet és aláírást tüzetesen tessék megtekinteni! Csak oly cseppeket tessék elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (C. Brády) és ezen szavakkal: „Valodiságát bizonyítom”.

A **Máriaczelli gyomorcseppek** valódián kaphatók.

S.-A.-Ujhely: Kincsesy Péter és Eliássy Imre gyógyszerésztáralban.